

MITŐL SIKERES EGY INFORMÁCIÓBIZTONSÁGI KÉPZÉSI PROJEKT?

SZABÓ ZSOLT MIHÁLY, ÓBUDAI EGYETEM, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA, BUDAPEST, MAGYARORSZÁG, ZSOLT@TAMIFYARYU.HU

ABSZTRAKT

Napjainkban a projektmenedzsment a fejlett vállalat kultúra elengedhetetlen kiemelt része. A szervezetek kezdik felismerni, hogy projektmenedzsment nélkül nem lehet modern és gazdaságos szervezetet fenntartani, működtetni. A folyamatok pontos tervezése kivitelezése, ellenőrzése és felülvizsgálata nélkül nem lehet bírni a gazdasági versenyt, pontosabban a szervezetek túlélésének egyik alapja projektmenedzsment. Nemzetközi nagyvállalatoknál és szervezeteknél már régóta nagyon fontos szerepet kapott a projekttervezés folyamata és a projektmenedzsment, hazánkban pedig mostanában kezdik felismerni ennek jelentőségét. A magyar kormány ezen belül is Infokommunikációs Államtitkárság projektmenedzsment módszertant dolgozott ki a közigazgatásban és számtalan ajánlást tesz a közigazgatási szervezetek szervezésére, működtetésére. Állami szervezeteknél mára mondhatni, hogy projektmenedzsment módszertanok és alkalmazásuk elfogadott és bevett gyakorlat. Az informatika biztonság alatt a szervezeti tevékenységek informatikai összetevőinek a célok eléréséhez szükséges megfelelő állapotban tartását értjük. A biztonság a vállalati működés egyik lényegi eleme – egy szervezet esetében az üzleti kondíciókkal egyenrangú. A biztonság komplex fogalom, az egyes részterületek szoros összefüggésben vannak és függenek egymástól. Az információbiztonság az információt sokféle fenyegetettség ellen védi (pl. tűz, víz, egyéb katasztrófák, számítógépes csalás, szabotázs, kezelési hibákból adódó szoftver- és hardverhibák, vírusok, stb.) annak érdekében, hogy biztosítva legyen az üzletmenet folyamatossága, minimális legyen az üzleti kár, valamint maximális az üzlet lehetősége és a beruházások megtérülése. Komplex szervezeti informatikai biztonság megvalósításra kell törekednünk, hogy az üzletmenet folyamatos legyen, melyben az egyes részterületek folyamatai szoros összefüggésben vannak egymással, mivel a működésük különböző hatással kihatnak a szervezet működésére. Az előadás és a hozzá kapcsolódó tanulmány is konkrét példákon keresztül mutatja be a projektmenedzsment feladatokat egy információbiztonsági képzési projekten keresztül. A különféle részterületeiből választott példák mindegyikére jellemző a projekt alapú tervezés és bevezetés, továbbá jól szemléltetik a projektmenedzsment alapú gondolkodást, persze figyelembe véve a helyi elvárásokat és kivételeket.

KULCSSZAVAK: *projekt menedzsment, informatikai biztonság, e-learning, információbiztonsági képzés*

BEVEZETŐ

Informatikai (IT) projekt – eredményét tekintve – informatikai megoldások vagy információs rendszerek elemeinek kiválasztását, bevezetését vagy fejlesztését (esetleg továbbfejlesztését) valósítja meg a szervezet stratégiai céljainak megvalósítása érdekében (Michelberger, 2015).

26.A PROJEKTMENEDZSMENTRŐL ÁLTALÁBAN

26.1 Projekt

Egy projekt részfeladatok összességéből áll, egy folyamatot alkotva. A projekt minden olyan feladat, amelyhez világosan definiált cél, idő, költség és teljesítményértékek tartoznak. Az Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) által kiadott szabványokban foglaltak alapján a projekt egy lehetséges definíciója: A projekt olyan egyedi folyamat, amely egyértelmű kezdési és befejezési dátumokkal megjelölt, specifikus követelményeknek – minőségi, erőforrás és költségkorlátoknak – megfelelő, egy adott célkitűzés érdekében vállalt, koordinált és kontrollált tevékenységek csoportja. Dolgozatomban a projekteket olyan időben behatárolt szervezeti feladatoknak tekintem, melyek méretük, bonyolultságuk, újdonságtartalmuk, vagy jelentőségük miatt a szervezet rutinszerű alaptevékenység ellátási megoldásaival valószínűleg nem oldhatóak meg hatékonyan. A fenti jellemzők arra készítetik a vezetőket, a feladatok keletkezése esetén ideiglenes szervezeti megoldással kezeljék a felmerülő problémákat, melyek kifejezetten a projekt sikeres végrehajtására koncentrálnak. Az 1. ábra alapján a projektmenedzsment a projekt tevékenységek vezetésével, szervezésével és irányításával foglalkozik.

1. ábra: A projekt rendszerösszetevői (Henczi-Murvai, 2012)

A projektmenedzsment az innovációs folyamat (maga a projekt) egészét átfogó és eredményességét segítő integrált vezetési irányítási rendszer, amely magában foglalja a projekt egész életciklusát, a problémafeltárástól a megvalósításig (Verzuh, 2006). A projektmenedzsment az erőforrások szervezésével és azok irányításával foglalkozó szakterület, melynek célja, hogy az erőforrások által végzett munka eredményeként egy adott idő- és költségkereten belül sikeresen teljesüljenek a projekt céljai (Lock, 2004). Mivel a projektek nem ismétlődnek meg azonos feltételek között, így megvalósításukra sem dolgozhatunk ki recepteket, csak eredménygyorsító hatékony technikákat. Ezek projekthez illesztése a projektmenedzsment kiemelten fontos feladata. A projektmenedzsment által átfogott projektek fontos ismérvei:

- a feladat egyszeri, nem ismétlődő (típusmegoldások nem alkalmazhatók)

- a feladat összetett, komplex (igényli az érintett szakterület munkájának összehangolását, koordinálását)
- a feladat egyértelműen azonosítható (célok, teljesítménykritériumok, idő, költség és erőforrásigények vonatkozásában)

26.2 Projekt szakaszai

A szervezetek számára a mindennapi működés mellett az egyik legnagyobb kihívás a projektek megfelelő előkészítése és lebonyolítása (Eszenyiné, 2014). Míg a normál üzleti folyamatok irányítását és végrehajtását hosszas gyakorlat során csiszolták, addig a projektek mindig egyediek, más és más célokkal, problémákkal, résztvevőkkel. Ennek megfelelően a projektek hatékony és sikeres lebonyolításához szilárd alapokon nyugvó és kipróbált módszertanra, valamint annak alkalmazásában jártas szakemberekre (projektvezetőre) van szükség (Verzuh, 2006). A projekt a megvalósítási folyamat végterméke. A dolgozatomban a projekteket három szakaszra bontom.

26.2.1 Előkészítő (Tervezési) szakasz

Tervezés szakasz: célmeghatározás, helyzet és problémaelemzés, paraméterek felállítása (pénz, idő, személyi és tárgyi feltételek), a döntéshozatal módja és a szerepek meghatározása. Elsődleges célja a projekt időbeni megvalósulásának feltárása. Eredménye a megvalósítási ütemterv, amely alapvető funkcióit tekintve a megvalósításban résztvevő különféle közreműködők közötti kommunikációs és ösztönző eszköz, az ellenőrzés eszköze is, és mint ilyen alkalmasnak kell lennie a megvalósítás során bekövetkező változások kezelésére is. A projekttervezés módszertani vonatkozásainak legfontosabbika, hogy megtaláljuk a projekt karakteréhez leginkább illeszkedő (az optimális) tervezési formát.

2. ábra: Projekt szakaszok (Eszenyiné, 2014)

26.2.2 Kivitelezési (Végrehajtási) szakasz

A kivitelezés több mint felerészben az előkészítő munkán múlik. A kivitelezés akkor sikeres, ha a munkát az áttekinthetőség, a rugalmasság és a pontosság jellemzi. A munkát a projekt menedzser irányítja. A projektmenedzser az a személy, aki a projektet irányítja, annak teljesítéséért, de különösen a teljesítmény paraméterekért, a költségekért és a határidőkért egy személyi felelősséggel tartozik. A projektmenedzsment nem más, mint magának a projekt tevékenység megvalósítási folyamatának vezetése, irányítása, szervezése, az erőforrások, az információk, a rendelkezésre álló módszertani és technikai eszközök cél elérése érdekében történő összpontosítása. A projektmenedzsment feladatai lehetnek a cél folyamatos szem előtt

tartása, a projekt dokumentálása, információgyűjtés és információadás, a munka koordinálása szervezése, a határidők és költségek folyamatos figyelemmel kísérése, engedélyek megszerzése, a döntés előkészítés és döntéshozatal biztosítása, a folyamat ellenőrzése, kapcsolattartás a partnerekkel, a team építése, a külső és belső visszajelzések figyelemmel kísérése, értékelése. A projektmenedzser a döntési hatásköre minden esetben a vállalat felső vezetésétől származik. A projektmenedzser tényleges hatásköre nagymértékben függ a befolyásolási képességétől. Ezt a befolyásolási képességet több más tényező (szakmai képességek, helyzetfelismerés, tárgyalási készség) mellett jelentős mértékben alakítja a vezetői stílus. A vezetők a vezetői stílus alapján lehetnek feladat-orientáltak vagy humán-orientáltak. A projektmenedzsernek alkalmasnak kell lennie arra, hogy képes legyen egyensúlyt fenntartani a feladat orientáltság és a humán orientáltság között.

26.2.3 Lezáró (Értékelési) szakasz

A lezáró szakasz az utómunkálatok elvégzésén túl az értékelést jelenti. Ennek lényege az, hogy megtudjuk, hogy elértük-e a célunkat, mit gondolnak az elvégzett munkáról azok, akiknek szólt és azok, akik részt vettek benne. Az értékelésnél vizsgáljuk az elért eredményeket és az eléréséhez vezető folyamatot, olyan módon, hogy reális képet kapjunk az elvégzett munkáról, a sikerekről és a tévedésekről, annak érdekében, hogy levont a következtetéseket felhasználjuk következő munkánknál. A projekt kiértékelését és sikerét nem néhány specifikus mutatón keresztül, hanem folyamatában kell értelmeznünk és elvégeznünk. A projektmenedzser a projekt sikerét három dimenzióban vizsgálja. Sikeres projekt az, amelyet: az eredeti ütemtervben, az eredeti költségvetésen belül, az eredeti szakmai követelményeknek megfelelő szinten valósítanak meg. Az utóelemzés célja annak megállapítása, hogy sikeres volt-e a projekt megvalósítása:

- a vevő számára akkor sikeres, ha projekt biztosítja számára a végső cél elérését;
- a vállalkozó számára a sikeres megvalósítás feltételei a teljesítési határidőben, költségeinek alakulásában, a műszaki és a teljesítményparaméterek elérésében keresendők.

Lényeges, hogy a sikeres megvalósítás általános feltételén túl a sikeresség konkrét kritériumai alapján is elemzésre kerüljön a folyamat.

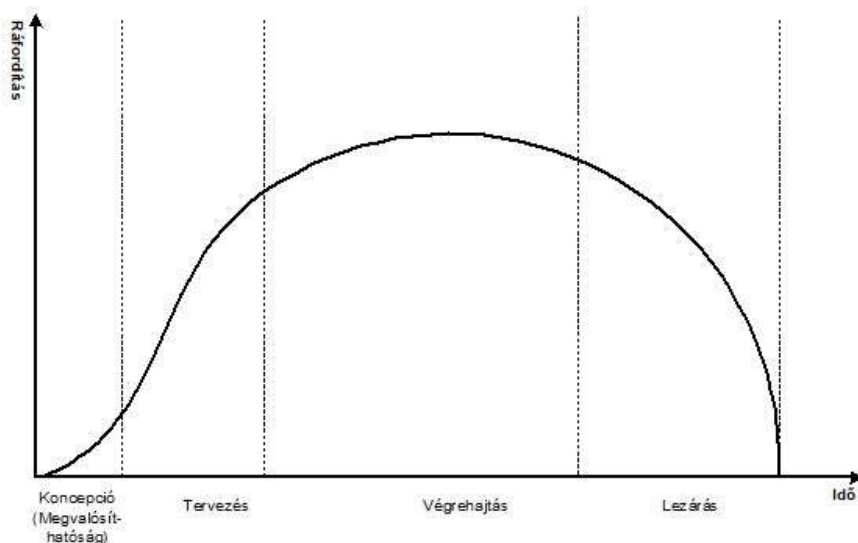
26.3 A projekt pénzügyi-gazdasági értékelése

Egy projekt megvalósítása többnyire jelentős mértékű tőkebefektetést igényel a vevő részéről és ez a befektetés csak később a projekt működése során térül meg. A vevő érdeke, hogy a projektbe investált tőkéje minél előbb megtérüljön, ezért olyan variációt választ, amelyik ennek az elvárásnak megfelel. A variációk közötti döntés, különböző pénzügyi-gazdasági technikákon is alapul (élelciklus szerinti gazdasági elemzés, hatékonyságvizsgálatok, gazdasági elemzések, költség-hozam elemzése, költségeredményesség számítások, stb.). Mivel a projekt többféle elvárásnak is eleget kell, hogy tegyen, magától érthető, hogy maga a választás többféle kritériumon alapszik.

26.3.1 Projekt élelciklus szerinti elemzése

Általánosan a projekt kiindulópontja a koncepció, ötlet, amely egy megbízáshoz, vevői igény kielégítéséhez, esetleg önálló kezdeményezéshez fűződik. Zárópontja a széles körben értelmezett produktum, amely a projekt végrehajtása után létrejön, s mind a megbízó, mind a projektmenedzser számára gazdasági haszonnal jár. A legáltalánosabb projekt élelciklus a termék élelciklusához hasonlítható. Az 3. ábra vízszintes tengelyén a projekt időbeli lefutása,

a fázisok láthatóak (idődimenzió). A függőleges tengely az egyes fázisok munkaráfordításával arányos (munkaóra, embernap, néha pénz), tehát a projektbe investált munka-mennyiséget mutatja.

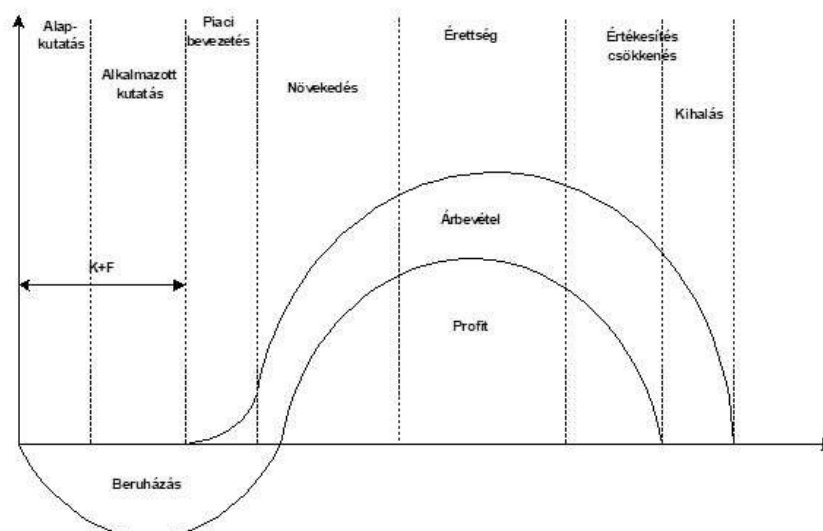

3. ábra: A projektek életciklus fázisai (Daróczy, 2011)

Az 3. ábra vízszintes tengelyén a projekt időbeli lefutása, a fázisok láthatóak (idődimenzió). A függőleges tengely az egyes fázisok munkaráfordításával arányos (munkaóra, embernap, néha pénz), tehát a projektbe investált munka-mennyiséget mutatja.

26.3.2 Az életciklus elve szerinti gazdasági elemzések

A 4. ábra alapján a projektek elemzésének egyik fajtája a projekt végtermékének teljes életciklusára vonatkozik. Az elemzés alapfeltevése az, hogy a projekt végterméke a piacon értékesíthető, de elkészülte legalábbis számszerűsíthető eredményre vezet. A végrehajtás során jelentkező kiadásokat a piacon való értékesítés árbevétele ellensúlyozza. Ha a termék nem kerül értékesítésre, hanem pl. valamilyen megtakarítást lehetővé tévő technológiai fejlesztés, akkor a kiadásokkal szemben a megtakarított kiadások állnak. A gazdasági elemzés időtartama nem csak a projekt életciklusát, hanem a projekt végtermékének életciklusát is figyelembe veszi. A gazdasági elemzést tehát a projekt gyűrűződő hatásainak figyelembevételével végezzük.

4. ábra: Projekt életciklus elve szerinti gazdasági elemzése (Bucsy, 1976)

Az 4. ábrán jól látszik, hogyan viszonyul egymáshoz a projekt életciklus és a termékciklus. A nettó jelenérték mutató (NPV), a belső megtérülési ráta (IRR) vagy a jövedelmezőségi index segítségével történő gazdasági számítások a teljes termék-életciklusra végzendők (Csiszárík-Kocsir, 2018). Termékfejlesztési projektek esetében ezt az elvet kell követni. A nettó jelenérték megmutatja a projekt időtartama alatt keletkező pénzáramok (bevételek és kiadások, azaz hasznok és költségek) jelenre diszkontált értékét. Egy projektet akkor érdemes megvalósítani, ha az $NPV > 0$. Minél nagyobb az érték, annál kedvezőbb a projekt. A belső megtérülési ráta (IRR), az az r érték, ahol az $NPV = 0$. Az IRR megmutatja, hogy milyen belső megtérülése van egy projektnek, minél nagyobb ez az érték, annál kedvezőbb a projekt megítélése. Ez az érték közvetlenül összehasonlítható különböző méretű projektek esetén is, ahol a képződő NPV nagysága nem tükrözi az eredményességet. A jövedelmezőségi index a nettó jelenértéket veti össze a projektbe történt befektetések összegével. Egy projekt akkor javasolt megvalósításra, ha a jövedelmezőségi index nagyobb, mint 1. Egynél kisebb érték olyan projektnél adódik, amelynél a megtérülés kisebb, mint a befektetett összeg. Az elemzések másik fajta megközelítésében nem vesszük figyelembe a végtermék kihatásait, a teljes termék-életciklust, hanem az elemzést csak a projekt életciklusára végezzük el. Akkor végezzük el így az elemzést, ha a gyűrűző hatásokat nem tudjuk figyelembe venni. (Pl. szervezet-átalakítási projekt esetén)

Bizonyos esetekben nem kvantitatív, hanem kevésbé számszerűsíthető, kvalitatív megfontolások alapján kell dönteni. Ilyenkor olyan szempontokat is figyelembe kell venni, mint pl. vevőhöz való közelség, készség a vevővel való kommunikációra, reagálási sebesség stb. De a gazdasági elemzést ezen szempontok figyelembevételével mellett is el kell végezni (Csiszárík-Kocsir, 2018).

27. AZ INFORMATIKAI PROJEKTEK SIKERTÉNYEZŐI

Az informatikai (IT) projekt végrehajtásához szükséges, de nem elégséges a hagyományos projekt eszközök és módszertanok használata pl. Projektmenedzsment útmutató (PMBOK® Guide). Sajátosságait többek között az ilyen típusú projektek összetettsége, bizonytalansága és sikertényezőinek nehéz mérhetősége adja. A Standish Group International Inc. vagy a Standish Group (<http://standishgroup.com/>) független, nemzetközi, 1985-ben alapított IT-

tanácsadási cég, amely az információs rendszerek megvalósításának projektjeiről ismert a köz- és magánszektorban. A cég elsősorban a kritikus fontosságú szoftveralkalmazásokra összpontosít, különös tekintettel a hibákra és az IT-projektek lehetséges fejlesztéseire. A Standish Group 1994 óta méri az IT projektek sikerességét, ami számos témában íródott tanulmány, tankönyv, valamint módszertan ellenére sem változott meg jelentősen. Az 1. táblázat alapján 2015-ben az IT projektek 29%-a volt sikeres, 19%-uk egyáltalán nem valósult meg és 52 %-uknál pedig meg kellett változtatni a tervezett projektfeltételek valamelyikét (átfutási idő, ráfordítások, elvárt projekt eredmény). Az előbb említett felmérés kritikával is illethető (Eveleens-Verhoef, 2010). Nem egyértelműen tisztázott, hogy mi tekinthető sikeres informatikai projektnek és a bekövetkező változások akár lehetnek előnyök is. A nagyszámú globális megkérdezés alapján kapott, „sokkoló” adatokat azonban más globális felmérés hiányában nem lehet teljesen figyelmen kívül hagyni. Informatikai (IT) projekt - eredményét tekintve - informatikai megoldások vagy információs rendszerek elemeinek kiválasztását, bevezetését vagy fejlesztését (esetleg továbbfejlesztését) valósítja meg a szervezet stratégiai céljainak megvalósítása érdekében.

1. táblázat: IT projektek sikeressége (saját szerkesztés, Standish Group, 2018)

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
Sikeres	16%	27%	26%	28%	34%	29%	35%	35%
Nem megvalósult	31%	40%	28%	23%	15%	18%	19%	19%
Menetközben változó.*	53%	33%	46%	49%	51%	53%	46%	46%
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sikeres	32%	32%	37%	29%	27%	31%	28%	29%
Nem megvalósult	24%	24%	21%	22%	17%	19%	17%	19%
Menetközben változó.*	44%	44%	42%	49%	56%	50%	55%	52%

* a projekt átlépi a költség- vagy erőforráskeretet, ill. a projekt nem a terveknek megfelelően valósul meg.

A projektháromszöget (ld. 5. sz. ábra) „vas háromszögnek” is szokták nevezni, illetve „hármasszögnek” is. Lényege az, hogy nem lehet módosítani egy projekt költségvetését, ütemezését vagy hatókörét anélkül, hogy ez ne hatna legalább az egyikre a másik két rész közül. A projekt mindig egyensúlyozás a projektháromszög csúcsai között. A három tényező az idő a költség és hatókör általában egymás ellen szoktak hatni. Minden projekt az idő, a pénz és a hatókör háromszögét igyekszik egyensúlyban tartani – nem lehet módosítani az egyiket anélkül, hogy legalább az egyiket ne kellene módosítani a másik kettő közül. A projektvezető dolga, hogy megóvja az egész háromszöget a széteséstől.

5. ábra: A projektháromszög (humansoft.hu, 2018)

A klasszikus projektmenedzsment a projektek sikerességét az ún. „vas háromszög” megvalósulásával méri (ráfordítás - átfutási idő – hatókör = „minőség”). IT projektek esetében azonban lényegesen több - többségében nehezen mérhető - sikertényezőt is figyelembe kell venni (Lock, 2004). A projektháromszög negyedik eleme a minőség: a középpontban van, a háromszög bármelyik oldalának módosítása befolyásolja. Egy nagyon fontos szempont: a minőségnek nincs egyetemes mércéje. A minőséget minden projekt esetében magában a projektben kell meghatározni. Vannak vállalatok, ahol leginkább a költségkeret betartásával mérik a projekt minőségét. Mások számára fontosabb az időben való piacra hozatal. A projektvezetőnek tudnia kell, hogy mi minőség definíciója a szervezet és a konkrét projekt esetében.

6. ábra: A projekt sikertényezőinek kiterjesztett értelmezése (Deák, 2005)

A projektmenedzsment legfontosabb feladata, hogy a projektet sikerre vigye. Azonban a projektek menedzselése során sokszor a cég inkább a siker helyett a sikertelenséggel került szembe. Azonban manapság nem csupán a szokványostól eltérő projektekre jellemző a magas sikertelenségi arány. A projektsiker, mint fogalom elsődleges fontossággal bír a projektvezetés szempontjából, hiszen projektsiker nélkül a vállalatok nem tudják elérni stratégiai céljaikat vagy realizálni bevételeiket. Számos kutatás történt már a projektek sikerességét illetően, aminek során különböző megközelítések születtek. Kiemelendő, hogy a

sikertelenség csak kevésbé magyarázható az erőforrások hiányával, hiszen manapság ezek már szinte korlátlanul

elérhetőek a piacon. Sokkal fontosabb szerepet játszottak az olyan kvalitatívabb tényezők, mint például az elégtelen projektbehatárolás mértéke, vagy a projektvezetői tudás birtoklásának elégtelen volta (lásd pl. Standish Group jelentések). A projektmenedzsment hatékonysága részben azt mutatja meg, hogy a projekt mennyire érte el a kitűzött célokat, részben pedig azt, hogy mindezzel mennyiben járult hozzá a szervezet céljainak eléréséhez (Deák, 2005). Ahogy az 5. ábrán jól látható, a minőség - költség - idő háromszöggel a projekt eredményét vagyunk képesek mérni, ez azonban csak egy részét képezi a projekt siker értékelésének. Az átfogó méréshez ugyanis a stratégiával való összhang és az érdekcsoportok elégedettsége is hozzátartozik. A siker definiálása kapcsán a hármas peremfeltétel, avagy a projekt mágikus háromszöge a mai napig a legszélesebb körbe alkalmazott módszer a siker mérésére. De be kell látnunk, hogy a minőség fogalmának értelmezése sem egységes. A szakirodalom (Veress, 1999) szerint a minőség kapcsán két megközelítést különböztethetünk meg: az általános filozófiai értelmezést és az értékszemléletű filozófiai értelmezést. A pályázati projektek minőségi értelmezésének szempontjából szintén felfedezhető a definiált két kategória (Veress-Birher-Nyilas, 2005):

- egy projekt általános filozófiai értelmezéseként egy tevékenység vagy annak eredményei jól körülírhatók a különböző indikátorokkal és az adott programban előírt és elvárt, pályázat benyújtásakor tervezett outputokkal;
- az értékszemléletű filozófiai értelmezés alapján be kell látnunk, hogy a pályázati projektek elbírálására, éppen úgy, mint a végrehajtott projektek hasznosságának megítélésére, s ezért kaphat kiemelkedő szerepet valamennyi pályázati projekt kapcsán a különböző célcsoportok számára nyújtott hasznosság hangsúlyozása.

28.INFORMÁCIÓBIZTONSÁGI KÉPZÉSI PROJEKT

Napjainkban az információ biztonsága, a hivatalok, cégek és magánszemélyek adatainak védelme egyre inkább központi kérdéssé válik. Az adatok véletlen vagy szándékos kompromittálódása, sérülése, ellopása vagy rossz szándékú manipulálása komoly erkölcsi károkat okoz az érintett szereplőknek, elvesztik jó hírnevüket, megrendül a bizalom a szolgáltatásban. E mellett sokszor további, anyagi, kártérítési és büntetőjogi következményei is lehetnek az adatok helytelen kezelésének (pl. GDPR). A nemzetközi adatok azt mutatják, hogy az adatvesztés, adat-kompromittálódás legtöbbször emberi tényezőkre vezethető vissza – a munkatársak odafigyelésével, a szabályok betartásával sok esetben megelőzhető lett volna az incidens. Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény (Ibtv.) 11. § (1) c) pontja szerint a szervezet vezetője az elektronikus információs rendszer biztonsági osztálya és a szervezet biztonsági szintje alapján előírt követelményeknek megfelelően az elektronikus információs rendszer biztonságáért felelős személyt nevez ki. Az Ibtv. által előírt képzést és továbbképzéseket részletesen a 26/2013. (X. 21.) KIM rendelet szabályozza. Az Ibtv. rendelkezik a nemzeti vagyon részét képező elektronikus adatvagyon biztonságának és védelmének szabályairól. A védelemhez számos feltételt szab a törvény, amelynek egyik fontos eleme a felhasználók biztonságtudatossági képzése. A törvény végrehajtási rendelete, (a 41/2015. (VII.15.) BM rendelet) meghatározza, hogy „az érintett szervezet annak érdekében, hogy az érintett személyek felkészülhessenek a

lehetséges belső fenyegetések felismerésére, az alapvető biztonsági követelményekről tudatossági képzést nyújt az elektronikus információs rendszer felhasználói számára", mely képzésnek nem csak a belépéskor kell megtörténnie, hanem az ismeretek felfrissítése és aktualizálása érdekében rendszeresen (célszerűen évente) meg kell tartani.

TARTALOM

1. Célzott támadás a közigazgatási szektor ellen	3
1.1 Informatikai rendszerek ellen indítható célzott támadás lehetséges fajtái	6
1.2 A közigazgatás, mint kritikus infrastruktúra	8
1.3 Elkerülhető-e a „Digitális Mohács”?	10
2. Jogszabálytár	13
3. Fogalomtár	14
4. Mellékletek	15
5. Irodalomjegyzék	16

7. ábra: A szakanyag tartalomjegyzéke (saját szerkesztés, 2018)

28.1 IT biztonságtudatossági oktatás

Az információbiztonsági képzések és a továbbképzések szervezése elsősorban a Nemzeti Közszerológáti Egyetem (NKE) feladata. A 2013-ban megszülető információbiztonsági törvény alapján kezdődött meg a szervezeti vezetők, szakértők, közreműködők és dolgozók képzése, az NKE-n eddig már mintegy 150-en végezték el sikeresen a kurzusokat. A 2017. márciustól működő Kiberbiztonsági Akadémia feladata, hogy az NKE egyes karainak, kutatóintézeteinek, műhelyeinek már meglévő erőforrásait összehangolják, a kiberbiztonsági kutatásokat, szakembereket támogatassák. Képzési programokat kezdeményeznek, szerveznek, kiberbiztonsági gyakorlatokat is terveznek. Az akadémia célja, hogy a közszolgáltat, a rendvédelem és a honvédelem területén is katalizátorként működjön a kiberbiztonsági képzésben.

28.2 Információbiztonság továbbképző program

Az Európai Bizottság C(2015) 5262 számú határozatában jóváhagyta a Közigazgatás- és Közszerológáttatás-fejlesztés Operatív Programot (a továbbiakban: KÖFOP), valamint a Kormány a Közigazgatás- és Közszerológáttatás-fejlesztés Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1004/2016 (I. 18.) Korm. határozatában megállapította a KÖFOP éves fejlesztési keretét, amely 2. számú mellékletében kiemelt projektként nevesítette a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpályaprogram és oktatás technológiai fejlesztése” című projektet. A projekthez kapcsolódóan az „Éves továbbképzés az elektronikus információs rendszer biztonságáért felelős személy számára - Célzott kibertámadások” (50 órás) továbbképzési programhoz tartozó szakanyag elkészítésében szerzőként részt vettem. A „Célzott támadás a közigazgatási szektor ellen” című magyar nyelvű 20 oldalas szakmai anyag 2018. március 30-ig elkészült. A 7. ábra mutatja a dokumentum tartalomjegyzékét, melyet a későbbiekben e-learning tananyagként a Nemzeti Közszerológáti Egyetem Államtudományi és Közigazgatási

Kar, Vezető- és Továbbképzési Központ Szakirányú Továbbképzési Osztály honlapjáról el lehet majd érni és letölteni.

2. táblázat: Szakanyag elkészülésének szakaszai (saját szerkesztés, 2018)

Projekt fázisai	Mérföldkövek	Elvégzett feladatok	Megjegyzések
Szerződéskötés	2017.12.28.	A Felhasználó felkéri a Szerzőt	Projekt követelmények meghatározása
Tervezés és előkészítés	2017.12.29- 2018.01.11.	Az interjú kérdések kidolgozása	A szakanyag felépítése, fejezet címeinek meghatározása
Lebonyolítás	2018.01.12.	A négy szakmai vezetővel az interjúk elkészítés	Információbiztonsági trendek figyelembevételével
	2018.01.13.		
	2018.01.16.		
	2018.02.17.		
	2018.02.18- 2018.03.15.	A témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozása	
Lezárás	2018.03.15- 2018.03.30	A szakanyag véglegesítése, lektorálása és leadása	A szerződésben meghatározott feltételek alapján

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakmai anyag elkészült, így az információbiztonsági képzési projekt eredményesnek és sikeresnek mondható. Sikerességet meghatározta a projekt szakaszainak, mérföldköveinek betartása és elérése a szerződésben meghatározott feltételeknek való megfelelés által. A fejezetek minden esetben a szakirodalmi és elméleti háttér feldolgozásával kezdődnek, majd utána a vezetőkkel készített interjúk teszik át az elméleti ismereteket mindennapi gyakorlatban alkalmazható tudássá. A projekt gazdasági háttérét az Európai Szociális Alap és a Széchenyi 2020 biztosította. A finanszírozása a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) és a KÖFOP keretéből arányosítás alapján történik: a projekt összes elszámolható költségének 80,9%-a konvergencia (KÖFOP) forrásból, 19,1%-a KMR (VFKOP) forrásból kerül kifizetésre, tekintettel arra, hogy a meghatározott feladatok a KÖFOP- 2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú projekthez kapcsolódnak.

IRODALOMJEGYZÉK

Bucsy L. (1976): Az innovációk rendszere és a vállalati fejlődés. Közgazdasági és Jogi K Budapest, p31-41

Csiszárik-Kocsir Ágnes (2018): Vállalkozások pénzügyei, Óbudai Egyetem, Budapest, p1-192

Daróczi, M. (2011): Projektmenedzsment, Szent István Egyetem, p1-152

Deák, Cs. (2005): Projekt menedzsment képességek szervezeti szintű fejlesztése, „Tudásalapú társadalom Tudásteremtés - Tudástranszfer Értékváltás.” V. Nemzetközi konferencia, Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar. II. köt. Miskolc-Lillafüred 2005. május 11-12. p80-86

Eszenyiné Borbély Mária (2014): Projektmenedzsment a könyvtárban, Debreceni Egyetemi Kiadó, p1-95

Eveleens J. L., Verhoef, C. (2010): The Rise and Fall of the Chaos Report Figures. IEEE Software. Vol. 27. No.1, p30-36

Henczi, L., Murvai, L. (2012): Projekttervezés és projektmenedzsment, Saldo Kiadó, Budapest, p1-184

Lock, Dennis (2004): Projektmenedzsment, Panem Könyvkiadó Budapest, p1-236

Michelberger, P. (2015): Információtechnológiai projektek másképpen, HADMÉRNÖK 10:(1) p224-233

Veress G. szerk. (1999): A minőségügy alapjai, Műszaki Könyvkiadó, Budapest. p1-281

Veress, G., Birher, N., Nyilas, M. (2005): A minőségbiztosítás filozófiája. JEL Könyvkiadó, Budapest, p1-281

Verzuh, E. (2006): Projektmenedzsment, HVG könyvek, Budapest, p1-424

Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információs rendszerek biztonságáról szóló 2013. évi L. törvény (Ibtv.). Magyar közlöny 2013. évi 68. sz. p50241-50255

41/2015. (VII. 15.) BM rendelet az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben meghatározott technológiai biztonsági, valamint a biztonságos információs eszközökre, termékekre, továbbá a biztonsági osztályba és biztonsági szintbe sorolásra vonatkozó követelményekről, Magyar közlöny 2015. évi 103. szám, p17700-17751

26/2013. (X. 21.) KIM rendelet Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló törvényben meghatározott vezetői és az elektronikus információs rendszer biztonságáért, Magyar Közlöny 2013. évi 173. szám, p74208-74212

Project Management Institute (2013): A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide), 5th Edition, p1-589

Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (Text with EEA relevance).

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>

(letöltés dátuma: 2018.05.08.)

Standish Group International Inc. (1994): CHAOS MANIFESTO, p1-8
https://www.standishgroup.com/sample_research_files/chaos_report_1994.pdf

(letöltés dátuma: 2018.05.05.)

Standish Group International Inc. (2013): CHAOS MANIFESTO, p1-52
<http://www.versionone.com/assets/img/files/CHAOSManifesto2013.pdf>

(letöltés dátuma: 2018.05.05.)

Standish Group International Inc. (2014): CHAOS MANIFESTO, p1-16
<https://www.projectsmart.co.uk/white-papers/chaos-report.pdf>

(letöltés dátuma: 2018.05.05.)